

Dimitrie Grama

**„BASTIAN“
și alte confidențe
poemele „cotidianului mistic“**

CARPATHIA PRESS – 2005

CARPATHIA PRESS, 2005

str. Ciprian Porumbescu nr. 10, București, cod 010652

E-mail: carpathia@k.ro

Tel/fax: 021-317.01.14

ISBN: 973-87295-3-x

„SCRISOARE DESPRE „BASTIAN”

Dragă Artur,

Bastian a fost câinele nostru, de rasă boxer, care, odată, mai demult, atunci când noi eram mai tineri și mai temperamentoși, ne-a învățat ce înseamnă prietenia adevărată, complet necondiționată și mai ales ne-a învățat să ne bucurăm de fiecare clipă prezentă. Bastian, care nu credea în trecut ori viitor, avea răbdare și bun simț să-mi asculte mie tot felul de bazaconii pe care, ciudat, le îngropa pur-și-simplu în ochii lui negrii și înțelegători. Privindu-l, aveam senzația că sunt în directă legătură cu un univers propriu, pur și necontaminat nici măcar de gânduri care doar secunda anterioară păreau decisive pentru supraviețuire. Vezi, în felul acesta mi-am început „confidențele”, cu Bastian. El a fost primul care a „citat” cartea pe care o publicăm.

martie 2005

Cu drag, Dimitrie

Coperta inițială reprezintă tabloul **Voyage**,
opera artistei **Livia Ante**

Volumul este orânduit de **Artur Silvestri**

Tehnoredactare: *ing. Diana Șuică*

Redactor: *Jon Grieg*

Tipar: Evenimentul Românesc – Tipogrup Press

Bastian

Nu-mi aduc aminte când
te-am observat pentru prima oară.
Poate atunci când ți-ai pus
capul pe genunchii mei.
Eram undeva la bulevard,
acolo unde lumea obosită
De prea multă viață își lua cina.
Undeva în mine timpul murise
și-mi era frică
Că n-am comandat destulă
băutură și mâncare.
Atunci, în tăcere, ți-ai pus
capul pe genunchii mei.
Mi-ai înfuriat privirea și
am știut că voi fi nevoit
Să împart cina cu tine.

Acum când toată lumea te mângâie,
așa, ca să se liniștească,
Mă laud cum că eu
te-am descoperit.
Dar, de fapt, a fost invers.

Dincolo de iubire

Unde ai dispărut, iubire?
Unde ți-ai ascuns pașii grei, șovăitori?
Unde fulgii de mătase?
Pironit stau la fereastra la care
Ți-am mirosit urma
Dar nu te mai pipăi,
Nu te mai văd!
Înspre seară, doi bătrâni
Trec ținându-se de mână.
Apoi noaptea se lasă brusc.

Galopul

Dacă ne-am fi oprit
la marginea pădurii,
Căprioara din tine
ar fi putut evada.

Adeseori, când
mă trezesc
cu capul pe
pieptul tău,
o aud galopând.

E galopul neliniștei,
E galopul
ochilor nebuni
În care văd
străfundul pădurii.

Probabil

Probabil că oricât mă lupt
eu nu voi ajunge niciodată
să fiu din nou lut.

Probabil că sângele meu
este apa pe care
tu o bei.

Probabil că suntem împreună
doar pentru că făurim
cercei pe care luna
ni-i face cadou de nuntă.

Probabil că
așa gândeam când
eram piatră.

Fereastra

M-am reîntors în aprilie
cu o prietenă de demult.
Am deschis fereastra și
am îndemnat-o: du-te!
De mai multe ori
și-a întors înspre mine
capul ei frumos, cu privirea nedumerită.

Ce era să-i spun?
Că sunt bătrân?
Că nici de mine însumi nu mai vreau să știu?
Ori să-i spun că
nu-mi pasă?
Nu, am tăcut și
am împins-o încet
de la spate, iar ea
s-a prăbușit, ca în
secunda următoare să-mi
acopere orizontul cu
evantaiul aripilor desfăcute,
libere pentru prima oară.
Și, cu toate că demult
am închis fereastra
îi aud cântecul;
când ca o bucurie fără margini,
când ca un reproș.

Meșteșugarul

Dacă m-aș fi apucat de tâmplărie,
Eram până acum tâmplar.
Din piept mi-aș fi făcut o masă
Pe care să mă întind ziua la umbră
Și din picioare îmi făceam un scaun,
Un scaun pe care tu, doar tu,
Să te așezi
Dacă vreodată vei trece pe aici.

Dar nu sunt nici tâmplar,
Nici masă, nici odihnă.

Podul

O fotografie veche,
Doi soldați
Un copil și
Un pod suspendat
Între două puncte.

Puțin mai jos –
O pată de cerneală
din care cad
câteva amintiri.

Piatra vrea

Eu nu doresc
Să înțeleg
Ori să fiu
înțeles.

Doar piatra vrea
să fie floare
Și floarea
suliță rănită
Vrea
să fie.

Vise identice

Ce ascunzi în plisc,
ce secret sub aripă ascunzi,
privighetoare?

Când soarele răsare,
această dimineață este doar a ta;
sau și dimineața noastră?

În zbor nebun
mi-ai despiciat visul,
două vise identice.
Într-unul tu ești eu,
În celălalt eu sunt privighetoare.

Ecoul cuvântului

Când sunt obosit,
 Tigrul din mine
 moare.
Pădurea cade
 din vreascuri
 Și e liniște.
Când sunt obosit,
 Aud ecoul
 cuvântului nerostit.

Frustrare

Sunt într-o casă
cu perdele de frunze crude

Sunt într-o pădure
de bolovani lustruiți

Sunt într-o lume înaripată.

Sunt piatra
Sunt frunza ei.

Anul trecut

Ar fi trebuit să fim deja plecați
Și în locul nostru să fi fost
Plantați pomi fructiferi
Sau altceva folositor.
În orice caz, asta s-a discutat,
Așa s-a promis!
Nu știu de ce, și nimeni
De fapt nu știe,
De unde și când au dispărut câinii.
Trebuie să fi fost vreo neînțelegere.
Și acum bătrânilor le este frică
Și nu mai pot să plece.
Stau ascunși după perdelele
Căzute din cer
Anul trecut.

Întâlnire 1640

Era grav rănit

Samuraiul acela.
Lângă el, o cărticică
de poezii haiku.

M-a rugat

să-i citesc;

Nu știu dacă

m-a auzit.

Murise cu ochii

larg deschiși
Cam pe la mijloc.

Invizibilul curcubeu

Am deschis scrisoarea de la voi.
E un început de drum.
Dar unde îmi sunt prietenii
și cine sunt ei ?
Ne amestecăm albul și negrul
pe care le-am împrumutat
zilei destrămate în noapte.
De aceea suntem transparenți,
suntem invizibilul curcubeu
înecat în mare.

Am deschis scrisoarea de la voi.
Descifrez: fiule!
și după aceea literele
cad una
câte una.

Bariere

Mai întâi te-ai baricadat
 În perne
 Ascunzând mireasma vrăjilor
 În pene, în bumbac.
Ai spus că-i doar
 O măsură temporară
 Pentru protecția coapselor
(Durerile de cap erau
 pe vremea aceea
 încă necunoscute).
Apoi muțenia.
 Și privirea fixă
 Pe degetele lungi,
 albe
 și reci.
Ca și coloanele de marmură
 din suflet...
Iarna s-a așternut devreme,
 Devreme în August
Nu,
Nu mai există
 nici un fel de barieră!

Aceste

Lacrimile primului răs

S-au amestecat cu

Lacrimile primului plâns.

Aceleași lacrimi prelinse
pe același obraz.

Când al meu,
când al tău.

Ne străpung sulite

de ceară ale existenței.

Ne străpunge pumnalul
neființei.

Și tu ești acest pumnal

și eu această lacrimă.

Beat de neliniște

Dacă nu deschideam

Fereastra

Nu m-aș fi

Îndrăgostit.

Soarele nu-și

pierdea umbra

Și nu cădeam

din pat

Beat de neliniște.

Acum nu mai pot

s-o închid!

Cerebelări

Dacă toate stelele ar fi de lemn,
câtă pădure ar fi trebuit să fie?

Și dacă toți oamenii ar fi marinari –
câte tricouri vărgate?

Dar pasărea cu patru picioare?
Dar pisica cu ochi de pianist?

Și câți fulgi în rochia
asta de mireasă?

Comoții cerebrale, infecții urinare
Și doctori de pânză albă!

Și săracii pensionari, la 80 de ani
câtă apă beau?

Și tu te miri că nu dorm
la patru dimineața?

Că-mi fac sandwich după sandwich
și beau bere după bere?

Nu mă mir că niciodată nu
mi-au plăcut francezii!

Nu i-am mai spus

M-am întâlnit
Cu Omul de ceară.
Nu mi-a arătat
Fața.
Îi era teamă
că se topește.
Așa că nu i-am
mai spus
Că fața mea
era deja de mult
topită!

Să murim bogați

Cei care cântă acum
 Vor muri săraci
Cei care adună
 Vor muri săraci
Cei care iubesc
 Vor muri fără iubire
Cei care nu iubesc
 Vor muri săraci.

Doar cei nenăscuți
 Și copiii
Vor muri iubiți
Vor muri bogați.

Să rămânem copii
 Sau cel puțin
 nenăscuți.

Autenticitate

Nu mai sunt pete

Pe cer.

Sudorile reci de

sub piele

Sunt norii

De la Răsărit

Sunt norii

De la Apus.

Nu mai cad stele,

Osia de la margine

de văzduh

E când Carul mic

Când Carul mare.

Spaima de furtună?

Patima?

Iubirea?

Calculul banal,

abstracții matematice!

Autentică este

Doar Moartea.

Coridorul

A rămas treaz

Cam pe la mijlocul coridorului.

Acolo i-a căzut din mână

Stiloul cu rezervor,

Iubita,

Crucea,

Arma albă!

Coridorul,

Pergament uscat, steril,

I-a răs sfidător

în fața, care

Acum nu mai

Era fața lui.

Neliniști

A trecut neobservat războiul
florilor sălbatice de câmp.

A trecut neobservat războiul
pietrelor din munte.

Și, totuși, când miroși
un trandafir,
Ori când te întinzi
pe plaja caldă,
O neliniște de neconceput
Te hăituește.

Unde duce neîncrederea

În primul rând, trebuia
Să ai încredere.
Apoi, trebuia să-ți faci bagajele
Și, înainte de plecare,
Să te pupi cu străini
Pe amândoi obrajii.
Trebuia, deci, să ai încredere.
Și locomotiva aia cu mustăți albe
gâfâia greu, astmatic,
Dar trebuia să urci,
Să-ți ții genunchii apropiați
Și mâinile în poală.
Să bei ceva din termos...
Dar nu toți erau așa.
Unii și-au pierdut încrederea
În părinți
Și-și scoteau capul
Pe geam afară.

Am ucis

Aveam de toate. În camera
de teracotă, pâinea, vinul
Și sarea fugărită din mare.
Aveam la discreție vorba
pe care nu o împărțeam.
Aveam ideea și aveam
ascunse-n pumni suflete mici.
Sufletele noastre.
Și, cu toate astea, din când în când
ne umflam cu mândrie pieptul.
Probabil o măsură de precauție,
de siguranță.
Aveam de toate. Pereții,
strada de dincolo de perdele
Și păcatul comun.
Amândoi știam prea bine
că doar din vanitate am ucis.
Am omorât ideea și cuvântul
în camera de teracotă
Unde aproape că ne-am întâlnit.

Trecând pragul

Se pare că, adunate la un loc,
Toate nimicurile acestea
Nu sunt altceva decât eu, eventual Tu,
Și creația universală.
Așa gândeam când mă întorceam
De la tutungerie.
Cu cât eram mai aproape
De casă cu atât mai convins eram
Că am dreptate.
Apoi, trecând pragul
Te-am văzut în oglinda de cristal
Din mijlocul casei.
Adunai în palmă necuprins
Și timp în pleoape adunai.

Menuetul de dimineață

Când am pornit spre bulevard,
Dimineața aceea târzie
Îmi călcam cu pași plini de ură umbra.
Umbra care nu era decât un soare
Răstignit pe caldarâm.
Soare care m-a trădat
Expunându-mă privirilor curioase
De trecători care leagă
Ziua de noapte.

Prima lumină

Ies singur afară
Văd prima lumină și
Instinctiv mă apăr cu mâna la ochi.
În dosul palmei descopăr
Acea lume cu fluturi și flori.
Te chem să vii,
Repede să vii.
Mi-e teamă că altfel totul va dispărea
Ca și când n-ar fi fost.
Te aud
Cântând singură înăuntru
Și-atunci îmi dau seama
Că tu nu mă poți auzi
Și că niciodată nu vei mai veni.

Lui Artur

Nu ești acel neliniștit
cu umerii căzuți în
palma rece.
Ai vină vie în
cuvântul adormit.
Nu m-ai recunoscut la
margine de vis când
punctul mi-ai urnit,
Din loc în loc,
în cercul ăsta
fără infinit.

Nu tocmai aici

Nu-i adevărat că fiecare zi
Se perimă în noapte.
Sunt margini de drumuri
Unde lumina nu se termină
Niciodată.
Poate că nu aici,
Poate că nu tocmai acum
Dar cu siguranță
În altă piatră, altă floare,
Altădată.

Durere acum

Toată lumea știe că
Tocmai înainte de a ne trezi
Mai murim un pic.
Moartea nu doare!
De aceea dăm indiferenți din umeri
Și ne prefacem că nu există.
Ne doare drumul
Ne doare pasul
Ne doare acum
Căci ieri nu am existat
Și mâine nu mai suntem.

Când mă ascund

Lacrimile nu le
împart cu nimeni.
Ochi mereu sec
Suflet aiurea cioplit
aproape om.
Dacă rămân, sunt
o rană deschisă.
Dacă mă ascund, sunt
și fericire
și deznădejde.

Lecția

Uite, începe cu un cuvânt.
Apoi tăcere deplină
Întreruptă din când în când
De frământări de mâini.
Și încă un cuvânt.
Uite, începe cu un pas.
Apoi inerție
Întreruptă din când în când
De clopotul ascuns în frunza
De măslină.
Și încă de un pas.
Și când cu siguranță stăpânești
Două cuvinte și doi pași,
Eu dascăl nu-ți mai sunt.

Liniște

Noapte cu brațe goale
îmbrățișează cuget.
Din când în când
un ochi uitat deschis
fulgeră curcubeu.
Stele mici risipite
prin iarbă așteaptă,
Doar așteaptă.

Ajunge apoi să miște
doar o frunză,
Să trezească trup.
Trup speriat de liniște,
De tot mai multă liniște.

Vânătorii de pădădie

Erai acoperit cu

Solzi de pădădie crudă,
Picioare reci de lut aveai
Și degete de ceară.

Un ochi închis
În ziua plină,
Iar celălalt deschis
În noapte îl aveai.

O sută de care cu boi,
O sută de corăbii,
Un fluture și
cântec mut prins
în culoarea zborului.

Atât ai apucat să vezi!

Apoi venit-au vânătorii
de pădădie.

ȘLEFUITORUL DE LENTILE SAU „CUM SE NAȘTE O CARTE“

Dragă Dimitrie, mă tot gîndesc de cîteva zile, de cînd am terminat „*Vremea Seniorilor*“, cum ar arăta mai bine cartea ta de poeme. Întîi, materialul: am tot primit, în mai multe rînduri, diferite creații fără să aflu dacă ar avea vreo unitate sau nu. Unele știu că ar face parte din ciclul de „Confidențe“, care începe cu „Bastian“; altele au sosit capricios și pe căi diferite. În total, sînt cincizeci și patru. Fiindcă ar trebui să arăți **chipul de acum**, într-un mod cît mai coerent, criteriul de căpătîi ar fi, deci, unitatea. Dar și diferențierea față de etapele anterioare, dacă există. Ar fi putut să nu existe: sînt poeți, unii înzestrați și capabili a lăsa operă majoră, care, scriind monocord, dezvoltă neconținut cam același tip de poezie, scriu, de fapt, o singură poezie în episoade, ca o rapsodie cu mai multe părți. Dar diferențele există aici. Poezia de acum este în orice caz altfel, cu o continuitate totuși, față de cea de dinainte. Are un lirism ce rezultă din notație, din observații de realitate care, selectate astfel, se înfățișează cu toată magia lor. Au și mai mult mister, dar un mister ascuns în multe fapte cotidiene. E un gen pe care îl prefer și l-am întîlnit, în anii '60, la unii poeți francezi, mai ales la Prévert, și la unii pseudo-șansonetiști dar această alăturare nu arată „surse“ ci o posibilă **familie de creație** și o întărire în judecata de valori. Astfel încep să-mi formulez cîteva opțiuni. Ar trebui eliminate, deci, atît poemele care nu seamănă cu **linia principală** și cîteva care sînt declarative și dau impresia de neterminat (fiind atît de „puțin compatibile“ **cu vîrsta lirică actuală**) cît și unele prea vizibil conduse cu o anumită retorică, în vederea obținerii de efect.

Există în toată materia un strat care dă tonul și astfel ar trebui să fie gîndită o carte care nu-i, de regulă, o culegere de producții disparate ori unificate doar fiindcă **le-am scris acum**, deci „contemporane“ între ele; aceasta e o **construcție** intelectuală, cu sensul ei interior, un concentrat de **timp spiritual**, o hieroglifă a unei experiențe constituite. Cînd toate acestea se îndeplinesc, atunci cartea este gata. **Nucleul** ei ar trebui să fie, deci, „Bariere“, „Podul“, „Piatra vrea“, „Cerebelări“, „Coridorul“, „Vînătorii de păpădie“ (splendid!), „Nelinîști“, „Ecolul Cuvîntului“, apoi – din ciclul mai recent, pe care îl prezentai drept „altă carte“ și îl intitulai „Confidențe“ – poezia „Bastian“, care este cea mai frumoasă.

M-am întrebat dacă să nu fac așa cum spui, adică să alegem vreo 28-30 (adică „nucleul“ plus derivații) și să încheiem cartea în acest fel, lăsînd „Confidențele“ să se nască separat, ca o altă carte. Ipoteza rămîne valabilă. Dar nu aș prefera-o. Dacă le-am alătura și pe cele opt (din „Confidențe“) ar rezulta un ansamblu cu unitate și suficientă materie căci o carte de douăzeci și ceva de poeme noi parcă nu seamănă cu un „întreg“ fiindcă o carte ar trebui să fie și un **obiect finit**. Numai dacă ar fi o selecție din „cele mai frumoase“, adică „lamura“, nu ar supăra **cantitatea mică** fiindcă ea ar **atîrna** greu. În aceste condiții, mă gîndesc să facem o alăturare între cele primite „pînă în decembrie“ (selecționate și cernute) cărora să le adaug și pe unele din cele „de după decembrie“, de fapt „Confidențe“. Ar rezulta un întreg posibil,

o materie de unde s-ar alege, cîntărind aproape farmaceutic totul și aducînd un **echilibru de medie** pentru greutatea enigmatică a „fructului ce va căpăta chip“.

Recitind totul în această formulă, viziunea unui ansamblu încheiat îmi pare că se impune. Acum ar mai trebui stabilită ordinea lor, care și aceea are o funcție „teatrală“ bine definită, căci o carte, fiind o construcție cu conținut „dramatic“, ar trebui să urmărim obținerea de efect prin adăugare de senzații.

Aici voi mai reflecta dar cred că trebuie observat atent „începutul“ și „sfîrșitul“ iar, între ele, **progresia psiho-dramei**. Acum titlul, temă grea, căci, de obicei, se uită că acesta este pecetea, numele „etapei de creație“, posibil chiar un mister, cînd e bine ales. Vremea cînd poetul își intitula o carte într-un mod simplu, adică „Poezii“, a trecut.

De la tine nu am nici o propunere ci doar gîndul că un alt volum, stins în acesta, s-ar fi putut chema „Confidențe“. Dar este prea general și indistinct, adică prea puțin pregnant, o declarație. Gîndindu-mă, mi-am dat seama că un titlu complex, cu prima formulă scrisă „mare“ și cu un fel de subtitlu explicativ, ar fi cea mai potrivită soluție. Dar cum să-i spunem? Cred că „**Bastian**“ – și **alte confidențe** ar fi cel mai bun, iar cu poezia titulară să înceapă cartea. De ce aceasta? Am cîteva argumente. Întîi de toate, este straniu și, deci, se ține minte. Apoi, arată un semn al acestei etape, o etapă sentimentală și melancolică, unde a pătruns pe furiș sentimentul morții. Așa „cotidianul“, scena cu directețe, obiectele și ființele din universul spiritual imediat, și chiar un aer metafizic care ar putea să facă dintr-o ființă mică cu altă viață decît noi („Bastian“, cățelul magic) un simbol al vremelniceii, al memoriei, al nostalgiei. Adică temele cărții tale.

Postfața mea, dacă va fi, ar putea să fie o lectură dinlăuntru acestei cărți ale cărei **fire de năvod interior** am încercat acum să le înnod. Sau poate că „postfața“ va fi chiar povestea nașterii acestei cărți, taina facerii, o **taină de olar**. În sfîrșit, **vestimentația cromatică** și „**semnele**“ **distinctive**, importante și ele, la rîndul lor. Pe coperta întîia – o pictură a Doamnei Livia Ante; nu m-am hotărît pe care să o propun iar culoarea de fond a copertelor o vom conveni în funcție de culorile ilustrației. Pe coperta a patra voi introduce un **portret sintetic** al operei și un **portret fotografic** al poetului; apoi una, două sau trei „destăinuirii“ pe care mi le-ai trimis, mai pe toamnă. Le știu și sînt potrivite. Aceasta nu ar fi o extravagantă. La noi – dar, la drept vorbind, și aiurea – încă se socotește că „opera“ este o creație ce apare spontan, fără a cuprinde **reflecție** și chiar **concepție** și de-aceea se consideră că poetul nu gîndește și nu „teoretizează“ ci este doar un instrument ce comunică, o făptură pur și simplu inspirată. Arareori apare (ceea ce însă cred că trebuie să se producă, totuși!) reflecția. Mai mult chiar, „cotidianul mistic“ este o noțiune ce, poate, ar merita dezvoltată și, aici, ar trebui subliniată și măcar explicată sumar dacă nu chiar întrebuițată ca o pecete (**de subtitlu**) pentru întregul volum. Cred că va fi o carte frumoasă și articulată, oricum o meriți.

După ce am încheiat, mi-am dat seama că mai multe poeme anterioare, mai ales din „*Dă-mi mîna ta, străine*“, le anunțau pe cele de acum. Mă voi gîndi dacă nu cumva ar fi potrivit să le includ aici. De fapt, m-am și gîndit și cred că aceasta este **forma ideală întregită**. Abia acum îmi dau seama că m-am comportat ca un șlefuitor de lentile – precum Spinoza – sau de diamante. Strălucirea lor se vede, în sfîrșit.

februarie 2005

ARTUR SILVESTRI

Sumar

Bastian	3
Dincolo de iubire	4
Galopul	5
Probabil	6
Fereastra	7
Meșteșugarul	8
Podul	9
Piatra vrea	10
Vise identice	11
Ecoul cuvântului	12
Frustrare	13
Anul trecut	14
Întâlnire 1640	15
Invizibilul curcubeu	16
Bariere	17
Aceste	18
Beat de neliniște	19
Cerebelări	20
Nu i-am mai spus	21
Să murim bogați	22
Autenticitate	23
Coridorul	24
Neliniști	25
Unde duce neîncrederea	26
Am ucis	27
Trecând pragul	28
Menuet de dimineață	29
Prima lumină	30
Lui Artur	31
Nu tocmai aici	32
Durere acum	33
Când mă ascund	34
Lecția	35
Liniște	36
Vânătorii de pădăie	37
Pseudo-Postfață: ȘLEFUITORUL DE LENTILE sau „CUM SE NAȘTE O CARTE“	38